

در نشست بزرگداشت علامه (میرحامدحسین لکهنوی رحمته)

هوشیار باشیم؛

گروهی درصدد تضییع «عبارات الانوار» هستند

نشست خبری و آیین رونمایی از پوستر کنگره بین‌المللی بزرگداشت علامه میرحامدحسین لکهنوی با سخنرانی حجج‌اسلام والمسلمین مهدوی‌پور نماینده ولی‌فقیه در هندوستان، سبحانی رئیس بنیاد بین‌المللی امامت و مختاری رئیس مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه و دکتر فرامرز قراملکی مدیرعامل بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی رحمته ۱۹ آبان در سالن جلسات بنیاد بین‌المللی امامت برگزار شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین سبحانی ارائه بیانات شخصیت‌های علمی و اجتماعی هندوستان در رابطه با علامه میرحامد حسین و کتاب عبارات‌الانوار را از بخش‌های این همایش توصیف کرد و ابراز داشت: امام خمینی رحمته در کتاب کشف‌الاسرار در باب حدیث غدیر و واقعه ولایت؛ عبارات‌الانوار را بهترین کتاب ذکر می‌کنند و می‌فرمایند؛ «بر علمای شیعه بالخصوص و دیگر طبقات لازم است که این کتاب را که بزرگ‌ترین حجت مذهب است، نگذارند از بین ببرد. گروهی در صدد جمع این کتاب و تضییع آن هستند و ما ملت شیعه در خواب هستیم تا آن‌وقت که یک‌چنین گنج پرقیمت و گوهر گران‌بهایی از دست برود».

رئیس دبیرخانه همایش بین‌المللی علامه میرحامد حسین، در ادامه ضمن اشاره به همت بزرگ علمای حوزه قم و نجف در احیای کتاب عبارات‌الانوار، تصریح کرد: تاکنون این مجموعه سترگ به‌صورت کامل و جامع با تصحیح‌های دقیق جمع‌آوری نشده‌است.

رئیس بنیاد بین‌المللی امامت به‌ره‌برداری از ظرفیت‌ها و توسعه برنامه‌های رسانه‌ای در باب شخصیت میرحامد حسین را از دیگر اهداف و رسالت‌های دبیرخانه این همایش برشمرد و اذعان داشت: بر آنیم تا با برپایی کنگره بین‌المللی میرحامد حسین رویدادی بزرگ را در عرصه معرفی این شخصیت سترگ امامت‌پژوه رقم بزنیم. وی با بیان اینکه از قبل فعالیت‌های این کنگره، ۸مجلد از آثار خاندان علامه میرحامد حسین احیا شده‌است، اظهار داشت: این کنگره بین‌المللی با بازشناسی اسناد و آثار مدرسه بزرگ لکنهور هندوستان، حجم وسیعی از مستندات نویافته را برای استفاده محققان به‌عنوان منابع دست‌اول پژوهشی معرفی نموده‌است.

حجت‌الاسلام والمسلمین سبحانی تدوین و نگارش ۵۰پایان‌نامه علمی مقاطع مختلف حوزوی و دانشگاهی را بخشی از جهت‌گیری‌های کنگره بین‌المللی علامه میرحامد حسین توصیف کرد و ابراز داشت: تربیت نسل جوان محقق مسلح به تمام ابزارهای علم کلام، حدیث، رجال و قرآن‌پژوهشی که راه مرحوم علامه میرحامد حسین را طی می‌کنند، از مهم‌ترین دستاوردهای این کنگره بین‌المللی‌است.

رئیس بنیاد بین‌المللی امامت با تصریح به اینکه در این همایش بین‌المللی صرفاً برخورد بزرگداشت و نکوداشت نداریم، اظهار داشت: بانک اطلاعات اسناد، منابع و مقالات بی‌شماری در حوزه امامت و ولایت در اختیار داریم که به لحاظ موضوع، روش‌شناسی و محتوا دسته‌بندی شده‌است. این مهم در کنار ارائه مشاوره علمی به محققان مورد توجه دبیرخانه کنگره‌است.

• علامه میرحامد حسین به سرزمین ایران و هندوستان تعلق دارد

به گزارش خبرگزاری حوزه، نماینده ولی‌فقیه در هندوستان در نشست با اصحاب رسانه که به مناسبت رونمایی از پوستر همایش بین‌المللی بزرگداشت علامه میرحامدحسین لکهنوی برگزار شد، به هندوستان و نقش آن در جریان‌سازی تمدن اسلامی اشاره کرد و اظهار داشت: شکل‌گیری حکومت‌های شیعی در بخشی از سرزمین‌های پهناور هندوستان، همچون حکومت‌های عبد، دکن، عادل شاهیان و نظام شاهیان، باعث مهاجرت علمای بزرگی از سرزمین ایران به سرزمین هندوستان شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین مهدوی‌پور با بیان اینکه اجداد میرحامد حسین صاحب عبارات‌الانوار در دوران حکومت عبدیان به سرزمین هندوستان مهاجرت کردند و سپس در لکهنو مستقر شدند. وی راچزه شخصیت‌های ممتاز دنیای تشیع و از ستارگان بسیار درخشان و اندیشوران سترگ جهان اسلام دانست و تصریح کرد: علامه میرحامد حسین از محققان زبردست و شخصیتی ولایی و معنوی است که در راه دفاع از امامت و ولایت به‌گونه‌ای علمی، کاری شبیه به معجزه را انجام داد.

وی به تدوین کتاب تحفه اثنی‌عشریه در هندوستان و شکل‌گیری موجی از پاسخگویی در این سرزمین اشاره کرد و اظهار داشت: علمای محقق و اندیشور هندوستان مبتنی بر مؤلفه‌های علمی، ده‌ها ردیه بر کتاب عبدالعزیز دهلوی نگاشتند که کتاب عبارات‌الانوار تنها یکی از این کتاب‌هاست.

نماینده ولی‌فقیه در هندوستان، سفرها و فداکارهای علمی علامه میرحامد حسین برای جمع‌آوری کتاب‌های ناب از سراسر جهان را مورد توجه قرارداد و با بیان اینکه کتابخانه ایشان مرجعی ارزشمند برای محققان است، اظهار داشت: خاندان میرحامد حسین اعم از بردارن و فرزندان ایشان، شخصیت‌های عالم و فقهایی بودند که در تدوین و احیای بخشی از کتاب عبارات‌الانوار نقش بسزایی داشتند. حجت‌الاسلام والمسلمین مهدوی‌پور در ادامه با تأکید بر اینکه علامه میرحامد حسین به دو سرزمین ایران و هندوستان تعلق دارد، خاطرنشان ساخت: امیدواریم برپایی کنگره بین‌المللی علامه میرحامد حسین، سرآغازی بر تقویت تعاملات علمی مجموعه‌های دانشی و تحقیقاتی و دانشگاه‌های ایران و هندوستان باشد.

فراخوان مقاله کنگره بین‌المللی بزرگداشت علامه میرحامد حسین لکهنوی (صاحب عبارات) رحمته

علامه میرحامدحسین نیشابوری هندی یکی از بزرگ‌پاسداران حریم ولایت و احیاگر امامت در قرن سیزدهم هجری است. خاندان این علامه مجاهد در علم، زهد و فضیلت از سرآمدان روزگار خود و مدافعان مذهب حقه امامیه در جوامع اسلامی به‌ویژه هندوستان بوده‌اند. کتاب شریف «عبارات الانوار فی امامة الائمه الاطهار رحمته» از شاهکارهای علمی و اعتقادی شیعه و برترین اثر علامه به شمار می‌رود. با این وجود، متأسفانه، تاکنون گام مؤثری در معرفی شایسته و بایسته آن بزرگ‌مرد عالم اسلام برداشته نشده‌است. در همین راستا بنیاد بین‌المللی امامت بنا دارد در آستانه صد و چهلمین سالگرد دزدگشت این علامه مجاهد، با برگزاری کنگره بزرگداشتی، به معرفی شخصیت و آثار او و خاندانش پرداخته و برای سهیم شدن در این بزرگداشت، از همه اندیشمندان و پژوهشگران جهان اسلام دعوت به عمل آورد.

• محورهای مقالات

۱. شخصیت و زمانه علامه میرحامد حسین رحمته

■ خاندان علامه و مشخصات زندگی ایشان در ابعاد اخلاقی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی؛ ■ نقش علامه در مبارزه با موج تفرقه‌افکن و اسلام‌ستیز تحفه اثناعشریه؛ ■ تعاملات حوزه هند، نجف و ایران در عصر علامه؛ ■ بازشناسی و معرفی جریان‌ها و شخصیت‌های شیعی و سنی در قرن ۱۳و ۱۴ هجری و گونه‌های تعامل ایشان با یکدیگر؛ ■ جایگاه اندیشوران شیعی نزد حاکمان اوده و تأثیر آن در گسترش تشیع در شبه‌قاره؛ ■ مناسبات سیاسی و اقتصادی لکهنو با سائر بلاد اسلامی در زمان حاکمیت اوده.

۲. آثار علمی علامه میرحامد حسین رحمته

■ مقایسه تطبیقی عبارات با سایر آثار برجسته امامت پژوهی؛ ■ تأثیر آثار علمی علامه بر امامت پژوهی آیندگان؛ ■ معرفی تحلیلی تحفه اثناعشریه و ردود آن؛ ■ مقایسه تطبیقی عبارات با سایر ردود تحفه؛ ■ شناسایی و تحلیل کمی و کیفی مصادر آثار علامه میرحامد حسین به ویژه در عبارات؛ ■ کتاب استقصاء الاقحام و نقش آن در عرصه شیعه پژوهی و دفاع از مکتب تشیع؛ ■ نقش علامه در تصحیح و تکمیل آثار مفتی محمد قلی (پدر)؛ ■ بازشناسی و معرفی رساله‌ها و دست نوشته‌های فقهی، کلامی، قرآنی، حدیثی، رجالی

غفلت از نقش

علمای شیعه هند در گسترش تشیع و دفاع از این مکتب

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام و المسلمین

رضا مختاری

■ **با توجه به اینکه شخصیت‌ها و اعلام فراوانی در شیعه وجود دارند که هنوز به معرفی شخصیت آنها پرداخته نشده، به نظر حضرت‌عالی پرداختن به شخصیت علمی مرحوم علامه میرحامد حسین و خاندان عبارات از چه جهت اولویت دارد؟**

• شخصیت‌های بسیاری هستند که تا کنون کنگره‌ای – به اصطلاح امروزی – برای آنها برگزار نشده و مجموعه آثارشان به شکل موسوعه یا به شکل مجموعه مصنفات منتشر نشده‌است. این رسمی است که در این ۵۰ سال اخیر باب شده و مثلاً برای شیخ مفید کنگره بزرگی برگزار شد و مجموعه مصنفات ایشان چاپ شد. سپس شبیه همین، برای بزرگانی چون علامه شرف‌الدین، علامه بلاغی، شهید اول، شهید ثانی، شیخ انصاری، مقدس اردبیلی و نفع‌الاسلام کلینی چنین همایش‌هایی برگزار شد و آثارشان به چاپ رسید. مهمترین کاری که در این کنگره‌ها باید صورت بگیرد، آن است که مجموعه آثار پررکنده آن شخصیت به شکل و شمایل واحد، چاپ و عرضه شود.

اما با این‌حال، عالمان فراوانی هستند که باید به این شکل برایشان کنگره‌ای ترتیب داد و آثارشان را به چاپ رساند. مثلاً تاکنون مجموعه مصنفات علامه حلی چاپ نشده‌است. یا مثلاً با آنکه در سال ۱۳۴۸ کنگره هزاره شیخ طوسی در مشهد برگزار شد، ولی مجموعه آثارشان به شکل منقح منتشر نشد. حتی بعضی کنگره‌ها، مثل کنگره خوانساری‌ها، یعنی آقا جمال خوانساری و آقا حسین خوانساری برگزار شد، ولی در عین‌حال مجموعه آثارشان چاپ نشد.

یکی از بزرگانی که برای ایشان تاکنون کنگره‌ای ترتیب داده نشده و آثارشان به چاپ نرسیده، میر حامد حسین هندی، صاحب عبارات و خاندان ایشان هستند. به نظر دلیل اولویت برگزاری کنگره میرحامد حسین، دو نکته است:

یکی اینکه در صد سال اخیر، نقش علمای شیعه هند در گسترش تشیع و دفاع از این مکتب، مغفول مانده و بسیاری از اهل علم و فضل، از نقش علمای شیعه هند در حفظ و ترویج تشیع غافل‌اند. تا آنجا که یکی از حامیان اصلی حوزه نجف اشرف، علمای هند بوده‌اند.

برای نمونه، سید ابوالحسن اصفهانی رحمته در اوایل مرجعیت یا اندکی پیش از مرجعیت‌شان، نامه‌ای به سید نجم‌الحسن در هند می‌نویسند و از ایشان تقاضا می‌کنند برای پرداخت دیون حاج میرزاعلی آقا، فرزند میرزای بزرگ شیرازی، مساعدت کنند. یا مثلاً علامه بلاغی هم با ارسال نامه‌ای، از سید نجم‌الحسن برای چاپ و نشر آثارش کمک می‌خواهند.

پیش از این دو بزرگوار، صاحب جواهر در نامه‌های متعددی که به علمای هند می‌نویسند، از ایشان برای تأمین هزینه نهر آب نجف، یاری می‌طلبد.

پس برای اینکه نقش علمای هند در حمایت از اسلام و تشیع آشکار شود، لازم است علمای آن دیار مورد توجه ویژه قرار بگیرند که یکی از روش‌ها، می‌تواند برگزاری کنگره باشد. روش دیگر، نشر آثار علمای آن دیار است. در همین راستا، ما در موسسه کتاب‌شناسی شیعه، تاکنون شش جلد کتاب مستقل راجع به علمای هند چاپ کرده‌ایم: سه جلد اوراق الذهب تألیف مرحوم سید محمّد عباس شوشتری در شرح حال استادش؛ دو جلد «آینه حق‌نامه» در شرح حال مرحوم علامه غفران‌مآب و یک جلد ورةالانبیاء در شرح حال مرحوم غفران‌مآب. انتشار چند کتاب دیگر را نیز در دست داریم: یکی فهرست کتابخانه ممتاز العلماء در هند که چهار جلد می‌شود؛ و نیز بعضی از آثار میرحامد حسین.

دیگری آنکه میرحامد حسین با نگارش عبارات الانوار در ردّ تحفه اثنا عشریه، دفاع همه‌جانبه‌ای از تشیع کرد و در آن زمان، بسیاری از بزرگان شیعه، از میرزای شیرازی گرفته تا دیگران، از این کار میرحامد حسین تجلیل کردند. ما در ویژه‌نامه مجله کتاب شیعه بخش عمده‌ای از نامه‌ها و تقریظات بزرگان در تکریم میرحامد حسین را چاپ کرده‌ایم. عمده هنر میرحامد حسین این است که سدی آهنین در مقابل مخالفت‌هایی که با شیعه شد، ایجاد کرد. پس برای شناساندن تلاش‌های فراوان و خستگی‌ناپذیر میرحامد حسین و تکریم از او، برگزاری کنگره‌ای برای بزرگداشت او، ضروری است.

■ **عبارات در مقابل جریان ضد شیعی امروز از چه جایگاهی برخوردار است؟**

• کتاب عبارات با این عظمت و مجلدات فراوان، بدون توجه به محتوایش، خود پاسخی محکم به مخالفان است. اما برای سازگاری عبارات با نیاز امروز و پاسخ‌دهی به شبهات مخالفین، لازم است پس از احیای مجلدات آن، کتاب‌ها و مقالات متعددی از موضوعات فراوان مطرح شده در این کتاب تهیه شود.

ادامه در صفحه ۹

■ تاریخ برگزاری کنگره پاییز ۱۴۰۲، شهر مقدس قم.

• راه‌های ارتباطی

نشانی: قم، بلوار بسیج، نش کوجه ۳۹، بنیاد بین‌المللی امامت
تلفن تماس: ۰۲۵-۳۳۵۵۳۶۵۸
پایگاه اینترنتی: www.mirhamedhosein.com
پست الکترونیکی: info@mirhamedhosein.com